

Nr 197.

Af herr **Rehn**, om anslag till inrättande af telefonförbindelse mellan fastlandet och Holmön.

Sedan åtskilliga personer inom Holmö kapellförsamling den 11 mars 1908 uti ansökning till Konungens befallningshafvande i Västerbottens län anhållit om vidtagande af åtgärder för inrättande af en telefonförbindelse från lämplig punkt å fastlandet till Holmön och därvid erbjudit sig att, som bidrag till en sådan anläggning, bekosta för linjen erforderligt antal stolpar från den punkt, där telefonkabeln skulle komma att nå Holmöns strand till den blifvande stationen äfvensom att för framtiden, utan kostnad för telegrafverket, tillhandahålla lokal för telefonstation samt aflöna föreståndare för densamma, har Konungens befallningshafvande, efter inhämtande af yttranden från kungl. lotsstyrelsen samt vederbörande chefer för marininstaben och sjätte arméfördelningen, i skrifvelse till Kungl. Maj:t hemställt, att telegrafstyrelsen måtte erhålla föreskrift, att, med anlitan af uti omförmälda ansökning anvisade enskilda bidrag, men i öfrigt på bekostnad af statsmedel, gå i författning om utförande af ifrågavarande telefonförbindelse.

Efter remiss har kungl. telegrafstyrelsen uti afgifvet utlåtande den 8 september 1908 anført, att kostnaden för en telefonförbindelse till Holmön skulle enligt gjorda beräkningar uppgå till 14,000 kronor; att för dylika ledningars byggande styrelsen vore hänvisad endast till lånemedel, men att det enligt verkställda utredningar icke funnes utsikt till att telegrafverket på den beräknade kostnaden kunde erhålla skälig ränta än mindre sådan inkomst, att amortering vore möjlig och till följd däraf ledningen icke kunde byggas med lånemedel.

Telegrafstyrelsen ansåg emellertid, att den ifrågavarande telefonförbindelsen skulle »komma att medföra beaktansvärda fördelar icke blott för den enskilde utan äfven för det allmänna», och hemställde styrelsen därför,

att Kungl. Maj:t täcktes till Riksdagen göra framställning om beviljande af ett särskildt anslag af 14,000 kronor för ändamålet.

Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t den 4 december 1908 fann dock Kungl. Maj:t, »med afseende å hvad telegrafstyrelsen anfört och då något kontant bidrag för ledningens utförande icke blifvit utfäst», den gjorda ansökningsen icke föranleda till någon vidare åtgärd.

Ehuru frågan sålunda icke kunnat lösas på det sätt telegrafstyrelsen synes hafva tänkt sig, har jag dock, med tanke på det stora behovet af denna telefonförbindelse och de behjärtansvärda, synnerligen ömmande omständigheter, som här föreligga, ansett mig böra framföra saken till Riksdagens pröfning.

De skäl, som tala för att åtgärder härutinnan böra vidtagas, äro uti oförmälda ansöknings framhållna och innefatta i hufvudsak följande:

Holmöbornas förbindelser med fastlandet äro alltid svåra och ovissa med undantag af två å tre månader vintertid, då hafvet är tillfruset och körbart. Under den öfriga delen af året omöjliggöres trafiken ofta flera dagar å rad genom storm. Hvarje år, vanligtvis vid nyårstiden, råder till följd af drifis i »västra Kvarken» fullständig isolering under veckotal. Som exempel därpå anföres, att från den 21 december 1906 till den 20 januari 1907 förekom ej en enda dag, då postförbindelsen kunde uppehållas mellan ön och fastlandet. Då under sådana tider sjukdomsfall inträffa, är det absolut omöjligt att ens kunna rådfråga sig med någon läkare ännu mindre att kunna bereda den sjuke lasarets- eller annan läkarvård. Kunde man däremot vid sådana tillfällen genom telefon komma i förbindelse med en läkare, skulle å Holmön befintliga »medicinförråd» ofta vara till stort gagn, hvarjämte, äfven under tider då hafvet är farbart, vid sjukdoms- och olycksfall, som kräfva skyndsam läkarhjälp, sådan kunde erhållas på väsentligt kortare tid än som nu är möjligt.

Vidare erinras om den stora betydelsen af en telefonförbindelse ej blott för utvecklingen af de å Holmön idkade näringarna jordbruk med mejerirörelse samt fiske med på senaste tiden inrättadt salteri, utan jämväl för därstädes belägna trenne fyrplatser samt i all synnerhet vid inträffande strandningar af fartyg, hvilka ej så sällan förekomma i dessa farvatten. Genom en snabb underrättelse till ett i någon hamn befintligt bärgningsfartyg skulle mången gång stora värden, som annars gå förlorade, kunna räddas undan förstörelse och undergång.

Tillika påpekas att frågan förvisso kan ha sin betydelse äfven ur militär- eller försvarssynpunkt och slutligen framhålls,

att befolkningens svaga ekonomiska bärkraft omöjliggör att den med egna medel kan åstadkomma den så lifligt åtrådda förbindelselänken med

fastlandet, hvars umbärande ofta för dem ter sig som en verklig nöd samt att den icke heller anser sig kunna åtaga sig större utgifter för ändamålet än hvad här förut blifvit nämndt.

De sålunda anförda skälen hafva också, i hvad de afse telefonledningens betydelse för det allmänna, erhållit understöd af vederbörande i saken åtsporda myndigheter, hvilkas utlåtanden, som här i afskrifter bifogas, jag tillåter mig värdsamt återopå.

Väl må det vara sant, att den inkomst, som kan vara att förvänta af ifrågavarande telefonledning, åtminstone under de första åren icke torde komma att till fullo motsvara skäligen ränta å anläggningskostnaden, men någon nämnvärd förlust i sådant afseende torde icke heller med skäl kunna befaras, då ju enskilda personer på platsen äro villiga att för framtiden bestrida omkostnaderna för såväl lokal som aflöning till föreståndare för telefonstationen, hvarigenom driftkostnaderna för linjen gifvetvis nedbringas till en relativ obetydlighet och till följd därpå i det närmaste all inkomst å linjen kan tillgodoföras såsom ränta å byggnadskapitalet.

För öfrigt torde en fråga som denna böra betraktas icke uteslutande från affärssynpunkt, där den *direkta* vinsten eller förlusten för staten ensamt är afgörande, utan mera såsom ett led i kommunikationsväsendets utveckling, hvars förnämsta uppgift torde vara att främja det ekonomiska och kulturella framåtskridandet inom den ort en anläggning af förevarande slag närmast är afsedd att gagna.

På grund af hvad sålunda anförts får jag värdsamt hemställa,

att Riksdagen ville bevilja ett anslag af 14,000 kronor att ställas till telegrafstyrelsens förfogande för utförande af telefonförbindelse från lämplig punkt å fastlandet till Holmön.

Stockholm den 27 januari 1911.

J. Rehn.

I motionen instämmer:

F. O. Mörtzell.

Afskrift.

Bil. 1.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 14 juli 1908 har telegrafstyrelsen blifvit anbefalld att afgifva underdånigt utlatande öfver en af åtskilliga personer i Holmön till Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västerbottens län gjord framställning om vidtagande af åtgärder för anordnande af en telefonledning från lämplig punkt å fastlandet till Holmö by.

Till åtlydnad häraf får telegrafstyrelsen i underdånighet meddela följande.

Då ifrågavarande telefonförbindelse synes komma att medföra beaktausvärda fördelar icke blott för den enskilde utan äfven för det allmänna, finner sig telegrafstyrelsen icke hafva något att erinra mot att förbindelsen kommer till stånd. Kostnaden för telefonförbindelsen skulle komma att uppgå till 14,000 kronor.

Emellertid anser sig telegrafstyrelsen böra meddela, att då telegrafstyrelsen för dylika ledningars byggande endast är hänvisad till länemedel, men det, enligt verkställda utredningar, icke finnes någon utsikt till att telegrafverket på nämnda belopp skulle kunna erhålla skälig ränta och än mindre sådan inkomst att amortering vore möjlig, den ifrågavarande ledningen icke kan byggas med anlåtande af dylika medel.

Telegrafstyrelsen får därför jämväl för sin del i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t, därest Eders Kungl. Maj:t finner ifrågavarande ledning böra komma till stånd, täcktes i nådig proposition till Riksdagen göra framställning om beviljandet af ett särskildt anslag å nyssnämnda belopp, 14,000 kronor.

Remissakten återställes.

Underdånigst

*Herman Rydin.**Axel Rydin.**V. Carlheim-Gyllensköld.*

Stockholm den 8 september 1908.

Afskrift.

Bil. 2.

Till Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västerbottens län.

Sedan en del invånare i Holmö kapellförsamling anhållit, att I villen vidtaga åtgärder i och för anläggning af en telefonledning från lämplig punkt å fastlandet till Holmö by, samt lotskaptenen i Luleå, till hvilkens yttrande ärendet af Eder remitterats, med skrifvelse den 14 sistlidne april öfverlämnat handlingarna till Kungl. lotsstyrelsen, får kungl. lotsstyrelsen, med återsändande af ansökningsen och öfverlämnande i afskrift af ett utaf chefen för marinstaben till kungl. styrelsen afgifvet yttrande i ämnet anför, att styrelsen, med hänsyn till de fördelar som en sådan förbindelse skulle medföra för det allmänna, enär det måste anses böra verksamt bidra till bibehållandet af befolkningen på denna afsides belägna och karga ögrupp, att dess kommunikationer med fastlandet underlättas i den mån sådant ske kan, anser ifråga-

varande telefonledning böra komma till stånd med anlitande af statsmedel, därvid kungl. lotsstyrelsen, om växelstation i Holmö by kommer till stånd, är villig föreslå lotsverket såsom abonnent för Berguddens fyr.

Då emellertid telefonförbindelse till Holmön, utdragen till de å ön varande fyrplatserna, därjämte kan vara af intresse för sjöfarten och i viss mån äfven för lotsverkets personal å ön, anser kungl. styrelsen förhållandena vara sådana, att styrelsen under förutsättning att ledningar anordnas till nämnda fyrplatser, vill, när tillfälle därtill gifves, i underdånighet tillstyrka, att lotsverket får ingå som abonnent för dessa ledningar samt af lotsverkets medel bestrida kostnaderna härför.

Stockholm den 12 maj 1908.

Vilhelm Linder.

Axel Hillfors.

Afskrift.

Bil. 3.

Till Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västerbottens län.

Med anledning af Kungl. Maj:ts befallningshafvandes skrivelse den 21 innevarande månad med anhållan om mitt utlåtande om lämpligheten ur försvarssynpunkt af en telefonlednings anläggning från någon punkt å fastlandet till Holmö by, får jag äran meddela, att en sådan åtgärd i viss mån skulle blifva försvaret till gagn. Härigenom skulle nämligen vid utbrottet af ett krig snabbare underrättelse än eljest kunna lämnas till de i Umeå förlagda trupperna om fientliga företag från sjösidan, hvarigenom någon ökad tidsvinst kunde beredas dem för vidtagande af försvarsanordningar.

Den af Holmöborna gjorda framställningen synes mig därför äfven ur militär synpunkt vara värd beaktande.

Härnösand den 26 mars 1908.

J. G. Wicander.

Arméfördelningschef.

(Oläsligt namn.)